HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות י.

אי הכי בשר בחלב מאי איריא דהיתה לה שעת הכושר תיפוק לי דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא דתניא רבי שמעון בן יהודה אומר [ב] משום ר' שמעון בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר [1] כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ולהלן הוא אומר [2] ואנשי קודש תהיון לי מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה חדא ועוד קאמר חדא דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא ועוד לדידיה נמי הרי היתה לו שעת הכושר ואם איתא דלאחר עריפה שרי רבי שמעון ליתני ומודה רבי שמעון בפטר חמור ובשר בחלב שמטמא טומאת אוכלין אי דחשיב עליה הכי נמי הכא במאי עסקינן דלא חשיב עליה וטעמא מאי מטמאי רבנן אמרוה רבנן קמיה דרב ששת הואיל ואיסורו [ג] חישובו [ד] ולרבנן מי אמר הואיל ואיסורו חישובו והא תנן [ה] שלשה עשר דברים [ו] אמרו בנבלת עוף טהור וזו אחת מהן צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר ואי איסורו חישובו למה לי מחשבה הא מני רבי שמעון היא תא שמע [ז] נבלת [א] בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור והחלב בכפרים צריכים מחשבה ואינם צריכים הכשר ואי אמרת איסורו חישובו למה לי מחשבה הא מני רבי שמעון היא תא שמע [ח] נבלת [ב] בהמה טהורה בכל מקום ונבלת עוף הטהור והחלב בשווקים אינן צריכין מחשבה ולא הכשר הא טמאה בעיא מחשבה וכי תימא הא מני רבי שמעון היא הא מדסיפא רבי שמעון הוי ריישא לאו רבי שמעון דקתני סיפא רבי שמעון אומר אף הגמל והארנבת והשפן והחזיר אינן צריכין לא מחשבה ולא הכשר [ט] ואמר רבי שמעון מה טעם הואיל ויש בהן סימני טהרה אלא אמר רבא דכולי עלמא לא אמרינן איסורו חישובו ואי דערפיה מיערף הכי נמי דמודו רבנן דלא מיחשב ולא מיחזי עליה:

מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה כו'. תימה דבפרק כל שעה (פסחים כד:) דריש ליקי בן יהודה ליקור בהמה ולקור חיה ליקי מק"ו דערלה ושמחת במעי פליגי ור"ל [יו] קסבר חנא דהמם כיון דמעי לקיומי מרוייהו הוה ומפקינן מק"ו דבהמה טמאה מה להלן שהותר בהנאה אסור באכילה אף כאן שהותר בהנאה אסור באכילה ור"ל [יז] מעמיד לומר מלמא מעי גזירה שמא יעשה מהן כלי שיר ומפקינן מקל וחומר ופריש ר"ת קל שמא יעשה מהן כלי שיר כדלקמן מיהו דבפרק כל שעה (פסחים כד.) פסולי המיעים פריש ר"ל עם קדש ומעי קדש [יח] מעמין אחד ודמו מהדדי [יט] ת"ק דנין מוקדש מוקדשים ואין דנין מוקדשים מחולין ואין דנין מחולין מקדשים לכדלמטה פרק היסוי הדם (חולין פה.) [כ]: **נבלת** בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור בכפרים וצריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר. ותמהני לם גרסינן לעיל [כא] למימר לתלן דצריך הכשר דלא מחלב נגלה הא פיקה מטמאה טומאה חמורה (ויקרא ז) ושמא לכל מלאכה ומשמע לן נמי דצריך הכשר ואי משמע לן הכי אמאי לא גרסינן [כב] הרי שמינו בפרק העור והרוטב (חולין קכח.) חוב רבי עקיבא לטיח שוב כרבי יהודה דהכשר שמיטה לא מהני לחלב משום דלמטמי לחלב לא חוכל הוא דהא בכפרים לאו כר מלאכה היא עד דמשיב עליה ובמסכת טהרות לא גרסינן ליה [כג] ובכל"ק לפי שיש לו [כד] פי' שלין כתב בהן ומפ' [כה] מלמדים הוכ ומע"ג דרב פפא מוקי התם בהעור והרוטב (שם) פלוגתא דתנאי [כו] ה"מ במסכת מסכת מ"מ מסכת דהכי התם מסכת מסכת במסכת טהרות דמסכת כי חזכ ובסיפא גרסינן לה שפיר [כז] בחלב בשווקים אינן צריכין לא מחשבה ולא הכשר ובחלב שחוטה [כח] מ) חמרינן וכן פירש הקונטרס:

ונבלת עוף טהור בכפרים. פירש הקונטרס [כט] עניים הם ואין רגילין לאכול עופות [ל] וגראה לפרש טעם אחר בשווקין יש לוקחים מרובים ומוכרים וקונין כל דבר בכפיים אוכלים מועטין ולא זבני מלא מידי מעליא:

נבלת בהמה טהורה בכל מקום. מה שים חילוק בין טמאה לטהורה ומע"ג דמרוייהו לא מזבן אלא לעובד כוכבים ומפקים הם מחזר יותר כלאחריען התם מוקין (ד' י.) ובפיס מלאים כל טוב [לא](כומתי) [קלין] לחזירי ואמרי' במגילה (דף יג.) ושמא לעוב [לב] כמלי לחזירי מ"מ מה שהיא טהורה משוי אוכל בראוים מעט אוכל ובשעה נגילה אוכל גמור הוא ליראל ומהאי טעמא מכני לרבי שמעון גמל ואחזיר שפן וחזיר [לג] מימני טהורה לשויי אוכל כלאחר זמן ובקונטי' נמי פירש כאן נבלת בהמה טמאה ס"מ שהיא בחמה לאו לגמילה קיימא למחשבה ועוד י"מ עליה שי לחזיין אחר שמחה ועוד לטומאה היא ובני נבלת בהמה טהורה פירש קמחא לגמילה עובד כוכבים אלא מפיסה ועוד לגבי שבראל אין בהן אלא דמוי אחד אילך לגיה בשווקים: **והחלב** בשווקים. פ"ה רגילים לאכול עופות ושומן כשמע"ש דכל שומן קרוי חלב ולא מיירי דוקא [לד] מחלב הלמוד כגון תוכ קרוס ונקלף (חולין דף מט:):

שהשומט

מה א ב מיי' פ"ג מהלכות טומאת אוכלין הלכה ג:

מוסף רש"י

מה להלן כו'. ומותר בהנאה. כלומר בכלב תעלינהו אותו ואת הנפלט הוא מה שכלבו אוכל ממשמעו עליו (מנחות קא:). צריכה מחשבה. לאכילה ושוב מטמא מגעיו ומשוי לטמא ומטמא אוכלין במגע, דהא מגעיו קודש מחשבה לזו לה טומאה לזו (זבחים קה:). **ואינה צריכה הכשר.** לטמא, לא למיס ולא למגע שרץ, שמגעיו מטמאה אוכל ופוסלה לטמא טומאה חמורה (שם ובערי' נדה נ:). **נבלת בהמה טמאה.** מטמא לאו למילה, שלכך נאמר מחשבה וכאי לאי מיכא כאן בעוף מחשבה לטומאה, דלא כתיב בה טומאה חמורה (נדה נ:). **בכל מקום.** ואפילו בשווקים שיש שם רוב עם צריכה מחשבה לגילה לקבל טומאת אוכלין, שהוא לתין דרך לאוכלה (בכורות כא.). **ונבלת עוף טהור והחלב בכפרים.** שהשם מועטין (שם). **צריכים מחשבה.** לטומאת אוכלין, **ואינם צריכים הכשר.** משום דמטמאין טומאה חמורה, דנבלה בהמה מטמאה במשא ונבלת עוף טהור מטמא בגדים אבל לא אוכלין, ולמיכין דכל שפוסל לטמא טומאה חמורה מטמא אוכלין שפוסל לטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר (שם, ועי' יומא נ: בשם ש"ג והחלב). **נבלת בהמה טהורה בכל מקום.** ואפילו בכפרים לגילה אוכלין מרובין שמא יבא לאכלה (נדה נ:). ואפילו בכפרים שהשם מועטו אינן צריכין מחשבה דשמא למאכל עכו"ם עומדת (כריתות כא.). **ונבלת עוף טהור והחלב בשווקים.** שהשם מרובין (שם) לגילה עם רב ואוכלין הכל, וכן חלב בהמה לכלכים אין צריכין מחשבה, אבל בכפרים בעי מחשבה ולא הכשר. דנבלת בהמה ועוף טמאין טומאה חמורה, ואין מטמאין אוכלין אלא בכלי שהוכשר כדם שהוכשר (כריתות כא.).

שיטה מקובצת

א) ואיסורו. ס"א חישובו ומי אמרינן איסורו חישובו והתנן כו': ב) חישובו ור"ש לא אמרינן איסורו חישובו ולרבנן מי אמר איסורו חישובו: ג) דברים נאמרו בנבלת עוף הטהור צריכה ואינה צריכה הכשר ומחשבה לזו אחת מהן נמחק: ד) קאי הס"ד ומה"ד ומע"ג דאע"ג דאיסורו חישובו מאי טמאי רבנן. כיון דלא חשיב על פטר חמור הס"ד ומה"ד דאיסורו: ה) נגע בה שרץ שאם תגע היא אחרי כן: ו) אם כן אוכלה ואז מטמאה אותן בגדים: ז) הכשר והאי סופר למטמא טומאה חמורה ואין צריכין הכשר דלא שייך הכשר אלא בטומאה: ח) ואחת דטמאה היא: ט) של נבלת בהמה טהורה: י) ר"ש שאר אוכלין: יא) מתיבת והחלב עד תיבת ליה בסה"ד ר"ל אינו נמצא בס"י: יב) חמורה כשהיה בה זית: יג) בנבלה. ס"א עם אביה: יד) דרבנן ואי דערפי: טו) וה"ל דקסבר תנא: טז) והדר קאמר תלמוד לומר ג"ש אלמא אתיא ג"ש ומפקא מקל וחומר ופריש ר"ת דבהאי קרא איירי נמי במידי: יז) בשהה דבשר כיון: יח) כפשטא דקרא ולית:

יט) מקדש ואית ליה: כ) קדש דרשי שהם ענין אחד ודמו טפי אהדדי א"נ: כא) למימר ביה דאין: כב) עכ"ל ונכתבתי לפי: כג) ושמא אחרי כן הוגה אות מ' מ' נמחק: כד) דתניא בהכשר קודם מחשבה ס"מ מסתברא דהך סתם משנה דמס' טהרות סברא דחזדה ובסיפא גרסינן לה שפיר והחלב בשווקים א"צ וכו' ובחלב שחוטה איירי וכן פירש הקונטר' הס"ד: כה) דעניים הם הס"ד: כו) עופות ובסיפא בשווקים פרש"י דיש בה רוב עם העשירים הם ויכולים לאכול עופות ונראה לפרש טעם אחר דבכרכים יש אוכלין מרובין וקונין כל דבר אבל בכפרים יש אוכלין כו' מעלייא הס"ד ומה"ד צריכין מחשבה להאכילה לעובד כוכבים ואם לאו אין מטמאין טומאת אוכלין וא"ת נבלת בהמה טמאה אוכלין למה לה להא מטמאה אדם וכלים ה"ג שאר אוכלין תריץ דאמאירנן בכריתות בפ' דם שחיטה דאי איכא פחות מכזית בגבילה הוה דאינה צריכה הכשר פ"ה הואיל ומטמא טומאה כשהיה בה כזית שלם בעודה מחוברת עם אביה ולא יתכן לומר כן דמה שטמאה מתחלתה טומא[ה] חמורה אין מועיל לה כמו שפי' הקונטרס בעמעו בפ' בהמה המקשה גבי חד לשבר הפורש מן הבהמה וחד לשבר הפורש מן האבר ומאי אולמיה דהאי טמאי ומטמא טומאה חמורה אגב אמו לא ליבעי הכשר קמ"ל דפי' שם הקונטרס דבשר הפורש מן האבר מה שהיה מתחלתו מטמא טומאה חמורה בעודו מחובר באבר אין מועיל לו לענין טומאה קלה לאחר שפי' כיון דאינו מטמא עוד טומאה חמורה לענין שם ס"מ הערוה והרוטב גבי חותך בשר מאבר מן החי דקאמר חישב עליו וא"כ תחכו טמא ומוקי לה בשהוכשר ופריך ל"ל הכשר הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו ומשני כששמט מעשה עץ שמט פ' ולכך לא הועיל לו טומאה חמורה שהיתה לו להעשות אוכל לענין הכשר ול"ל הך דשמעתין דהאי פחות מכזית בגבילה חשיב סופו לטמא טומאה חמורה כיון דחזי לאצטרופי לכזית והכי איתא בהדיא בפרק קמא דס"ד: כז) טוב אלו כותלי דחזירי וכן אמרינן במגילה דשמא ואת נעורותיה לטוב בית הנשים אלו כותלי דחזירי פ"מ מה שהוא מבהמה טהורה משוי: כח) וחזיר טעמא דיש בהם סימני טהרה לשוויי אוכל ובעורב נמי מהני ביה סימני טהרה כדאמר: ל) דוקא בחלב האסור:

ל) נגלה ל"ל ואי דערפיה מיערף הכי נמי אי אם שמטו וכו'.

1. לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וְאָכָלָה אוֹ מָכֹר לַנָּכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיקֹוָק אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: דברים יד כא
2. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

ואינן קרויין אוכל: אי הכי. לר' שמעון מאי אירייא דשהה בחלב משום הכי מטמא טומאת אוכלין משום דהיתה לו שעת הכושר תיפוק ליה דמשום הכי מטמאין דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים לעובדי כוכבים הוא דסבירא ליה דמותר בהנאה דתני רבי שמעון וכו': ועוד דלדידיה נמי לישראל היתה לו שעת הכושר קודם שנתבשל בחלב. ואם איתא דלאחר עריפה שרי בהנאה לר' שמעון ליתני ומודה ר' שמעון בפטר חמור ובשר בחלב שמטמא טומאת אוכלין דהא תרוייהו שרו בהנאה ואוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים ניתנו אלא מדלא תני ומודה בפטר חמור ש"מ דלאחר עריפה אסור: לעולם ר' שמעון שרי בהנאה ואפאי לא מטמא טומאת אוכלין: הכא במאי עסקינן דלא חשיב עליה בשעת עריפה דליטמא טומאת אוכלין: אמורה רבנן קמיה דרב ששת. משום הכי לרבנן מטמא טומאת אוכלין הואיל דחמור דאסור לישראל באכילה חמורא דאיסורו חושבו לטמא טומאת אוכלין: ור"ש לא אמר דאיסורו (איסור) חישובו אלא אי חשיב עליה מטמא טומאת אוכלין אי לא לא: ולרבנן מי אמרינן כו' והתנן במס' עוקצין י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וזו אחד מהן צריכה מחשבה ואין צריכה הכשר כלומר דלא מטמא טומאת אוכלין אלא אי חשיב עלה שתהא לאכילה לעובד כוכבים ומשום הכי בעיא מחשבה דלית ליה טומאה מאחריתי דהא נבילת עוף לא מטמא בנגיעה בבזית נבלת בהמה ולא מטמא' אלא באכילה בבית הבליעה הלכך צריכה מחשבה לטמא טומאת אוכלין בכביצה ואינה צריכה הכשר מים דבלא הכשר מים אי נגע שרץ בכביצה אוכלין דנבלת עוף מטמא ומ"ש אין צריכין הכשר דק"ל דכל שסופו לטמא טומאה חמורה בזבית אין צריך הכשר והאי נבלת עוף נמי כי אכיל מינה כזית מטמא בגדים אבית הבליעה והיינו טומאה חמורה דמטמא בזבית נבלת בהמה. אבל נבלת בהמה טמאה בנגיעה בזבית בלא אכילה. והאי דקתני נבלת עוף הטהור דצריך מחשבה כ"ש נבלת עוף טמא אבל האי דנקט עוף טהור רבותא קמ"ל דאע"ג דעוף טהור הוא דראוי הוא לאכילה בין לישראל בין לעובדי כוכבים

אפילו הכי נבלתו לא מטמא טומאת אוכלין אלא במחשבה ואי אמרת איסורו חישובו להואיל ואסור באכילה לישראל חשוב וראוי הוא לאכילה לעובד כוכבים מטמא טומאת אוכלין למה לי מחשבה אחריתי: הא מני. דצריך מחשבה ר' שמעון היא דלית ליה לאיסורו חישובו: ת"ש נבלת בהמה טהורה בכל מקום. בין בכפרים בין בכרכים דאוכל אעפ"כ צריכה מחשבה לענין טומאת אוכלין ואמאי צריכה מחשבה משום דבהמה טמאה היא דלא היתה ראויה לישראל לאכילה והאי דצריכה מחשבה לאו לטמויי טומאת אוכלין דגופה בכביצה קאי דהיא עצמה טמאה היא טומאה חמורה בכזית בלא מחשבה אלא הכי צריכה מחשבה לאצטרופי לכזית דשאר אוכלין דלאו דנבלה ואיכא פחות מכביצה ולטמא טומאת אוכלין דאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא דצריכה מחשבה ר' שמעון ליתני ומודה ר' שמעון בפטר חמור ובשר בחלב שמטמא טומאת אוכלין דהא תרוייהו שרו בהנאה ואוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים ניתנו אלא מדלא תני ומודה בפטר חמור ש"מ דלאחר עריפה אסור: לעולם ר' שמעון שרי בהנאה ואמאי לא מטמא טומאת אוכלין: הכא במאי עסקינן דלא חשיב עליה בשעת עריפה דליטמא טומאת אוכלין: אמורה רבנן קמיה דרב ששת. משום הכי לרבנן מטמא טומאת אוכלין הואיל דחמור דאסור לישראל באכילה חמורא דאיסורו חושבו לטמא טומאת אוכלין: ור"ש לא אמר דאיסורו (איסור) חישובו אלא אי חשיב עליה מטמא טומאת אוכלין אי לא לא: ולרבנן מי אמרינן כו' והתנן במס' עוקצין י"ג דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וזו אחד מהן צריכה מחשבה ואין צריכה הכשר כלומר דלא מטמא טומאת אוכלין אלא אי חשיב עלה שתהא לאכילה לעובד כוכבים ומשום הכי בעיא מחשבה דלית ליה טומאה מאחריתי דהא נבילת עוף לא מטמא בנגיעה בבזית נבלת בהמה ולא מטמא' אלא באכילה בבית הבליעה הלכך צריכה מחשבה לטמא טומאת אוכלין בכביצה ואינה צריכה הכשר מים דבלא הכשר מים אי נגע שרץ בכביצה אוכלין דנבלת עוף מטמא ומ"ש אין צריכין הכשר דק"ל דכל שסופו לטמא טומאה חמורה בזבית אין צריך הכשר והאי נבלת עוף נמי כי אכיל מינה כזית מטמא בגדים אבית הבליעה והיינו טומאה חמורה דמטמא בזבית נבלת בהמה. אבל נבלת בהמה טמאה בנגיעה בזבית בלא אכילה. והאי דקתני נבלת עוף הטהור דצריך מחשבה כ"ש נבלת עוף טמא אבל האי דנקט עוף טהור רבותא קמ"ל דאע"ג דעוף טהור הוא דראוי הוא לאכילה בין לישראל בין לעובדי כוכבים

דרישא לאו ר' שמעון אלא רבנן וקא דייקינן הא טמאה מחשבה בעיא מחשבה אלמא דלית להו לרבנן אע"ג דאיסורו חישובו וכי תימא לא בפטר חמור ולא בהנך (אלא) [אמאי] אין צריך מחשבה גמורה ל) אר אם שחטו שהה בלא מחשבה שחיטתו חישובו לטמא טומאת אוכלין ולעולם ליתה לדרבה דאמר מודה ר' שמעון לאחר עריפה דאסור אלא לאחר עריפה דאסור שרי בהנאה אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים הוא ליתני נמי מודה ר"ש בפטר חמור ובשר בחלב וכו' ודאי היא דערפי מיערף להאי פטר חמור הכי נמי דלר' שמעון נמי מטמא טומאת אוכלין דערפיה כשחיטתה סתם (דמיא) מה שחיטה סתם לא בעי מחשבה דשחיטתו היא מחשבתו אף עריפתו חשבו